Τίτλος Μαθήματος	Στρατηγικές Διαχείρισης Συναισθηματικών και Συμπεριφορικών Προβλημάτων				
Κωδικός Μαθήματος	EDUC-626DG				
Τύπος μαθήματος	Επιλογής				
Επίπεδο	2ος Κύκλος				
Έτος / Εξάμηνο φοίτησης	Εαρινό				
Όνομα Διδάσκοντα	Δρ. Ξένια Χατζηχαραλάμπους				
ECTS	10	**Διαλέξεις / εβδομάδα**	1/ Εβδομάδα	**Εργαστήρια / εβδομάδα**	N/A
Στόχοι Μαθήματος	Οι βασικοί στόχοι του μαθήματος είναι να: • Εστιάσει στη σημασία ο/η εκπαιδευτικός, ώστε να κατανοήσει και να διαχειριστεί τα δικά του/της θέματα ψυχικής υγείας που τον/την εμποδίζουν να ενεργήσει με βοηθητικό τρόπο στην αλληλεπιδραστική του/της σε σχέση με τα παιδιά με ΣΣΔ. • Να εστιάσει ο/η εκπαιδευτικός στη σημασία της προσωπικής αυτογνωσίας, ώστε να μπορεί να αναδείξει τα δυνατά και αδύνατα σημεία του/της και να κατανοήσει πως αυτό μπορεί να ενδυναμώσει ή να δυσκολέψει την προσωπική/επαγγελματική του ανάπτυξη. • Παρουσιάσει τα χαρακτηριστικά ΣΣΔ της παιδικής και εφηβικής ηλικίας που εμποδίζουν τη μάθηση. • Εφοδιάσει τους φοιτητές με τα εργαλεία εντοπισμού, αναγνώρισης, καταγραφής και διαχείρισης ΣΣΔ. • Αξιολογήσει εννοιολογικά, δεοντολογικά και πρακτικά ζητήματα που σχετίζονται με τις ΣΣΔ της σχολικής ηλικίας. • Εξετάσει σε βάθος επιστημονικά τεκμηριωμένες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για την πρόληψη, αντιμετώπιση και διαχείριση ΣΣΔ στο σχολικό περιβάλλον. • Εξετάσει κλινικά παραδείγματα παιδιών και εφήβων με ΣΣΔ και τρόπους διαχείρισής τους σε ατομικό, σχολικό και οικογενειακό επίπεδο. • Εισαγάγει πολλαπλές μεθόδους ψυχοεκπαιδευτικής διαχείρισης				

	εφοδιάζοντας τους φοιτητές με μία πολύτιμη εργαλειοθήκη τεχνικών και στρατηγικών παρέμβασης για κάθε περίπτωση. • Κάνει διεξοδική ανασκόπηση των στρατηγικών διαχείρισης της τάξη για μαθητές με συγκεκριμένες ΣΣΔ. • Αναθεωρήσει κριτικά και αξιολογήσει σχολικές παρεμβάσεις για πρόληψη και διαχείριση συναισθηματικών και συμπεριφοριστικών διαταραχών των μαθητών. • Συγκρίνει διεξοδικά και να αντιπαραθέσει ζητήματα ερευνητικής μεθοδολογίας στη μελέτη των ΣΣΔ παιδιών και εφήβων. • Εισαγάγει πολιτισμικές παραμέτρους που ενδέχεται να επηρεάζουν τους μαθητές και τη συνεργασία με τους γονείς/οικογένεια.
Μαθησιακά Αποτελέσματα	Με τη συμπλήρωση της σειράς των διαλέξεων και των σεμιναρίων του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες αναμένεται να είναι σε θέση να: ● Κατανοήσουν τη σημαντικότητα του να διαχειριστούν δικά τους θέματα που μπορεί να τους εμποδίζουν να διαχειριστούν με αποτελεσματικό τρόπο θέματα ΣΣΔ των παιδιών. ● Ταξινομούν τα βασικά χαρακτηριστικά ΣΔΔ της παιδικής και εφηβικής ηλικίας ● Προσδιορίζουν τους καθοριστικούς παράγοντες που εμπλέκονται στην αιτιοπαθογένεση των ΣΣΔ. ● Εντοπίζουν και να κατανοούν τους μαθητές με ΣΣΔ. ● Προάγουν θετική κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ παιδιών και εφήβων με ΣΣΔ με τους συμμαθητές και τους δασκάλους τους. ● Εφαρμόζουν εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για συμπεριφορές που παρουσιάζονται στην τάξη από μαθητές με ΣΣΔ. ● Προσαρμόζουν τις ψυχοεκπαιδευτικές εφαρμογές των στρατηγικών διαχείρισης σε ατομικό επίπεδο και συγκεκριμένες κατηγορίες ΣΣΔ. ● Προβαίνουν σε κριτική αξιολόγηση των ερευνητικών πορισμάτων και εξελίξεων σχετικά με την πρόληψη/καταστολή ΣΣΔ σε εκπαιδευτικά πλαίσια. ● Εξετάζουν διεξοδικά θέματα ερευνητικής μεθοδολογίας και δεοντολογίας στη μελέτη των ΣΣΔ της παιδικής και εφηβικής ηλικίας. ● Σχεδιάζουν, υλοποιούν και διεξάγουν εφαρμοσμένη έρευνα στον τομέα των παρεμβατικών προγραμμάτων για των ΣΣΔ της παιδικής και εφηβικής ηλικίας. ● Εφαρμόζουν την επαγγελματική δεοντολογία στις ψυχοεκπαιδευτικές τους παρεμβάσεις με μαθητές που παρουσιάζουν ΣΣΔ. ● Παρουσιάζουν ευαισθητοποίηση απέναντι στους πολιτισμικούς παράγοντες που πιθανό να αλληλεπιδρούν με το έργο τους με μαθητές με ΣΣΔ. ● Κρίνουν πότε είναι απαραίτητο να παραπέμψουν/συμβουλευτούν

	επαγγελματίες ψυχικής υγείας και πώς μπορούν να αξιοποιήσουν μία διεπιστημονική προσέγγιση προς όφελος των μαθητών.		
Προαπαιτούμενα	EDUC-623DG	**Συναπαιτούμενα**	Κανένα
Περιεχόμενο Μαθήματος	**Θεματική Ενότητα Α Ψυχοπιεστικές καταστάσεις: Συνέπειες και Αντιμετώπιση** 1.1. Η επίδραση της ενδοοικογενειακής ψυχοπαθολογίας 1.2. Ψυχική Ανθεκτικότητα του Εκπαιδευτικού – Διαχείριση Στρες Ψυχική Υγεία Εκπαιδευτικού: Αυτογνωσία, Αυτοσυμπόνια, Πνευματικότητα **Θεματική Ενότητα Β (1 διαλέξεις): Αναγνωρίζοντας και κατανοώντας τους μαθητές με ΣΣΔ** 1. Δυναμική της ομάδας στη σχολική τάξη και Διαδικασία ένταξης και προσαρμογής των μαθητών στην ομάδα της σχολικής τάξης (στάδια, ρόλοι, προγράμματα γνωριμίας, ανάπτυξη δυναμικής της ομάδας) 2. Αναγνωρίζοντας συμπεριφορές που εμποδίζουν τη μαθησιακή διαδικασία: Χαρακτηριστικά, αιτιοπαθογένεση, επιπτώσεις 3. Εντοπισμός και καταγραφή συμπεριφορών, αξιολόγηση και εκτίμηση για έγκαιρη & διακριτική παραπομπή στους ειδικούς ψυχικής υγείας, θέματα δεοντολογίας: Ο ρόλος του εκπαιδευτικού 4. Πολιτισμικές αποκλίσεις και συνεργασία με γονείς και οικογένεια **Θεματική Ενότητα Γ: Διαχείριση ΣΣΔ στο Σχολικό Πλαίσιο: Ανασκόπηση θεωρητικών Κατευθύνσεων και Εφαρμογές** 3.1. Γνωστικοσυμπεριφορικές Ψυχοεκπαιδευτικές Προσεγγίσεις 3.2. Οικοσυστημική Προσέγγιση στις Ψυχοεκπαιδευτικές παρεμβάσεις 3.3. Εστιασμένες στις δυνάμεις Προσεγγίσεις (strengths-based approaches) 3.4. Εστιασμένη σε λύσεις Προσέγγιση: Εφαρμογές στη Σχολική Τάξη (solution-focused model) 3.5 Η τέχνη ως εργαλείο έκφρασης και διαχείρισης συναισθηματικών και συμπεριφορικών εμποδίων 3.6 Παιγνιοθεραπεία 3.7 Αφηγηματική Θεραπεία **Θεματική Ενότητα Δ: Διαχείριση προβλημάτων και διαχείριση συναισθήματος στο σχολικό πλαίσιο**		

	4.1. Συναισθηματική Νοημοσύνη και Εκπαιδευτικό Πλαίσιο 4.2.Συναισθηματικη Αγωγή στο Σχολείο 4.3 Κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας 4.4 Καλλιέργεια Θετικών Συμπεριφορών 4.5 Αυτοαντίληψη-Αυτοεκτίμηση 4.6 Διαχείριση έντονων συμπεριφορών στο σχολείο-Καλλιέργεια Θετικών συμπεριφορών **Θεματική Ενότητα Ε: Κατανοώντας και Εφαρμόζοντας Ψυχοπαιδαγωγικές Παρεμβάσεις και Στρατηγικές Διαχείρισης Τάξης για μαθητές με Συγκεκριμένες Μορφές ΣΣΔ** 5.1.Αντιδραστική Διαταραχή της Προσκόλλησης και Παιδαγωγικές Παρεμβάσεις 5.2.Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος και Ψυχοεκπαιδευτικές Προσεγγίσεις 5.3.Παιδική Σχιζοφρένεια και Παιδαγωγικές Παρεμβάσεις 5.4.Αγχώδεις Διαταραχές και Παιδαγωγικές Παρεμβάσεις 5.5.Παιδιά με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητα και Εκπαιδευτικές Παρεμβάσεις 5.6. Διαταραχές Διαγωγής (Διασπαστικές και Ψυχοεκπαιδευτικές Παρεμβάσεις) 5.7. Ιδεοψυχαναγκαστική Διαταραχή 5.8. Διαταραχές Διάθεσης 5.9.Οριακή Συμπεριφορά Παιδιών και Εφήβων και Παιδαγωγικές Παρεμβάσεις **Θεματική Ενότητα ΣΤ: Εφαρμογές Ψυχοεκπαιδευτικών Παρεμβάσεων και Στρατηγικές Διαχείρισης με Συγκεκριμένους Πληθυσμούς / Ειδική Θεματολογία** (προβλήματα αποδιδόμενα σε περιβαλλοντικές συγκυρίες, bullying, διαζύγιο, πένθος, κοκ) Διαμορφώνοντας ένα υποστηρικτικό σχολικό πλαίσιο: 6.1. Διαχείριση Σχολικού Εκφοβισμού 6.2 .Διαχείριση περιστατικών κρίσης 6.3. Διαχείριση Περιστατικών Παιδικής Κακοποίησης διαζύγιο, πένθος, κοκ)
Μεθοδολογία Διδασκαλίας	Διαδικτυακή παρουσίαση, διαδικτυακή συζήτηση, ανάλυση μελέτης περίπτωσης, μελέτη εγχειριδίου & σημειώσεων μαθήματος, ατομικές εργασίες, ομαδικές εβδομαδιαίες δραστηριότητες

Βιβλιογραφία	**Απαιτούμενα Διδακτικά Εγχειρίδια** Κουρκούτας, Η. (2017). *Συναισθηματικές και Συμπεριφορικές Διαταραχές στα Παιδιά*. Τόπος (Μοτίβο Εκδοτική). **Υποστηρικτική Βιβλιογραφία (Προαιρετική)** **Ελληνική** Βάσιου, Α. (2018). Συναισθηματική νοημοσύνη εκπαιδευτικών: ο ρόλος της στο συναίσθημα και στην κινητοποίηση στην εργασία τους. *Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, 11*, 1-47. Βάσιου, Α., Ξαφάκος, Ε., Λεζγίδου, Α., Θεοφανίδου, Ι., & Γρηγοράς, Γ. (2020). Ενσυναίσθηση, διαχείριση του θυμού και προκοινωνικές/επιθετικές συμπεριφορές μαθητών δημοτικού σχολείου. *Εκπαίδευση & Επιστήμες / Σχολή Θετικών Επιστημών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Ειδική Έκδοση,* 1-7. Βάσιου Α. (2016, Φεβρουάριος 26-28). *Οι συναισθηματικές ικανότητες στο σχολικό περιβάλλον: ο ρόλος τους στη διοίκηση, στην κινητοποίηση, στο σχολικό εκφοβισμό* [Στα πρακτικά 3ο Επιστημονικό Συνέδριο Πανελλήνιας Ένωσης Σχολικών Συμβούλων, Γ΄ Τόμος, σελ. 21-32]. Προοπτικές για ένα σύγχρονο και δημοκρατικό σχολείο, Αθήνα. Βάσιου, Α., & Πούλιου, Α. (2017, Δεκέμβριος 9-10). *Πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών: Αξιοποίηση της συμβουλευτικής ψυχολογίας στη διαχείριση κρίσεων στο σχολικό περιβάλλον* [Στα πρακτικά στο 4ο Επιστημονικό Συνέδριο της Πανελλήνιας Ένωσης Σχολικών Συμβούλων, Τόμος Β, σελ. 1096-1003]. Το σχολείο ως οργανισμός και κοινότητα μάθησης, Ιωάννινα. Βάσιου, Α., & Πούλιου Α. (2021). *Ηθική Νοημοσύνη: Καλλιέργεια ηθικής σκέψης και ηθικής συμπεριφοράς στο σχολείο*. Πεδιο. ISBN: 978-960-635-358-1. Πούλιου, Α., & Βάσιου, Α. (2019). *Μείωση του bullying: Αξιοποίηση των εικαστικών τεχνών και των αφηγηματικών μεθόδων* [Στα πρακτικά στο 1ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο Τέχνης, σελ. 988-1000]. Προτάσεις Τέχνης και Πολιτισμού στην Εκπαίδευση. Ξαφάκος, Ε., Βάσιου, Α., Σταυρόπουλος Β., Καλδή Σ., Τζίκα Β., & Σταυριανουδάκη Α. (2020). Ικανοποίηση των εκπαιδευτικών από τη ζωή τους: η σχέση της με την ποιότητα της ζωής τους και την ικανοποίηση από την εργασία τους. *Εκπαίδευση &*

Επιστήμες / Σχολή Θετικών Επιστημών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Ειδική Έκδοση, 8-15.

Πολεμικού, Α. (2016). *Μεγαλώνοντας πνευματικά παιδιά: Από την υπέρτατη νοημοσύνη στην υπέρτατη ευτυχία*. Αρμός ISBN: 9789605279844.

Πολεμικού, Α. (2013). Συμβουλευτική και παρέμβαση σε καταστάσεις κρίσεων. Στους Α. Κοντάκος & Φ. Καλαβάσης (Επ. Επιμ). *Θέματα εκπαιδευτικού σχεδιασμού 5: διαχείριση κρίσεων και διακυβέρνηση εκπαιδευτικών μονάδων* (σσ. 242-254). Διάδραση. ISBN: 978-960-953-962-3.

Wilmshurst, L., (2011). *Εξελικτική ψυχοπαθολογία: Μια αναπτυξιακή προσέγγιση* (Η. Μπεζεβέγκης, επιμ.). Gutenberg.

Ξενόγλωσση

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). Washington, DC.

Anastassiou-Hadjicharalambous, X. & Essau, C., (2015) Social Anxiety Disorder. In R. Cautin & S. Lilienfeld (Eds.). *The Encyclopedia of Clinical Psychology*. Wiley Blackwell.

Anastassiou-Hadjicharalambous, X, & Warden, D. (2008). Physiologically-Indexed and Self-Perceived Affective Empathy in Conduct-Disordered Children High and Low on Callous-Unemotional Traits. *Child Psychiatry and Human Development, 39*(4), 503-517.

Anastassiou-Hadjicharalambous, X, & Warden, D. (2008). Cognitive and Affective Perspective-taking in Conduct-disordered Children High and Low on Unemotional Traits. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health, 2:*16.

Anastassiou-Hadjicharalambous, X. & Essau, C., (2015). Y*oung people and gambling.* In H. Bowden-Jones & S. George (Eds.), *Gambling Addiction*. Royal College of Psychiatrists.

Anastassiou-Hadjicharalambous, X. & Essau, C., (2015). *Conduct Disorder and Oppositional Defiant Disorder: A Case Study.* To appear in A.S. Davis (ed.), Psychopathology of childhood and adolescence: A neuropsychological approach. Springer Publishing.

Anastassiou-Hadjicharalambous, X. (2009). *Social Phobia in Children and Adolescents.* In C.P. Axelby (Ed.), Social Phobia: Etiology, Diagnosis and Treatment (pp 159-174). Nova Science Publisher, Inc.

Anastassiou-Hadjicharalambous, X. (2012). *Pediatric Psychosis: Diagnosis, Developmental Trajectories, Causes & Treatment.* In X. Anastassiou-Hadjicharalambous (Ed.). *P*sychosis: Causes, diagnosis and treatment. Nova Science Publisher, Inc.

Andreou, E., Anagnostaki, D., Tsermentseli, T. and Lioupi, C. (2019). *Bullying and Victimization in Adolescence: Relations with Parental Style and School Climate.* In Vorria, P., Metallidou, P., Moraitou, D., Frosi, L., Baba, C.,

Andreou, E., Vassiou, A., Xafakos, E., & Korona, A. (2021, in press). Animal abuse and bullying/victimization in a community sample of school age children. *Society and Animals.*

Cummings, E. M., Davies, P. T., & Campbell, S. B. (2000). *Complex patterns of influence: Risk and protective factors.* Developmental psychopathology and family process: theory, research, and clinical implications (pp. 124-151). New York: Guilford Press.

Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-Text Revision, 5th ed. (2013) (DSM-V), American Psychiatric Association.

Essau, C., & Anastassiou-Hadjicharalambous, X. (2011). *Conduct Disorder and Oppositional Defiant Disorder*. In A.S. Davis (ed.), The Handbook of Pediatric Neuropsychology, Springer Publishing.

Essau, C., & Anastassiou-Hadjicharalambous, X., Demetriou, C., & Pourseied, K. (in press). *Cultural Factors and Anxiety in Children and Adolescents: Implications for Treatment.* In C. Essau (ed.) & T. H. Ollendick (Eds.), Treatment of childhood and adolescent anxiety disorders. London: Wiley-Blackwell.

Essau, C., Anastassiou-Hadjicharalambous, X, & Munoz, L. (2012). Psychometric Properties of the Screen for Child Anxiety Related Emotional Disorders (SCARED) in Cypriot children and adolescents. *European Journal of Psychological Assessment.* DOI: 10.1027/1015-5759/a000116.

Essau, C, Guzmán, B. Anastassiou-Hadjicharalambous, X., Pauli, G., Gilvarry, C. Bray, D. & Ollendick, H. (2012) Psychometric Properties of the Strength and Difficulties

Questionnaire from Five European Countries. *International Journal of Methods in Psychiatric Research, 21*(3), 232-45.

Essau, C, Sasagawa, S., Anastassiou-Hadjicharalambous, X., Guzmán, B. & Ollendick, H. (2011). Psychometric Properties of the Spence Child Anxiety Scale with Adolescents from Five European Countries. *Journal of Anxiety Disorders 25* (1), 19-27.

Essau, C., Anastassiou-Hadjicharalambous, X., & Munoz, L. (2011) Psychometric Properties of the Spence Children's Anxiety Scale (SCAS) in Cypriot children and adolescents. *Child Psychiatry and Human Development 42*(5), 557-68.

Kimonis, E. Fanti, K., Anastassiou-Hadjicharalambous, X., Mertan, B., Goulter, N. & Katsimicha, E., (2015). Can Callous-Unemotional Traits be Reliably Measured in Preschoolers? *Journal of Abnormal Child Psychology. DOI:* 10.1007/s10802-015-0075-y.

McLeod, J., (2011). *Qualitative research in counselling and psychotherapy*,

London: Sage.

Munoz, L., & Anastassiou-Hadjicharalambous, X., (2011). Disinhibited behaviors in young children: Relations with impulsivity and autonomic psychophysiology. *Biological Psychology 86 (3):* 349-359.

Munoz, L., Fantis. C. Thomson, N.D., Demetriou, V., Anastassiou-Hadjicharalambous, X., (2015). Types of relational aggression in girls are differentiated by callous-unemotional traits, peers, and parental overcontrol. *Behavioral Sciences, 5*(4), 518-536; DOI:10.3390/bs5040518.

Ollendick & M. Hersen (Eds.), *Handbook of child psychopathology* (3rd ed.), (pp.269-289). New York: Plenum.

Polemikou, A. (2018). *Social antecedents of bullying: When does peer interaction become interpersonal rejection*? In P.J. Stamatis & E. Nikolaou (Eds.).*V*iolent communication and bullying in early childhood education (pp. 207-224). Hauppage, NY: Nova Science Publishers. ISBN: 978-1-53613-977-8.

Vassou, V., Vassiou, A., Stavropoulos, V., & Chaintouti V. (2017). The Relationship between Boredom, Interpersonal Closeness / Bullying and Victimization in the School Environment. *Psychology and Behavioral Science International Journal, 6* (3), 1-8.

	Wicks-Nelson, R. & Israel, A. (2012). *Behavior disorders of childhood* (7th ed). Prentice Hall.
Αξιολόγηση	Ατομική εργασία, τελική εξέταση, ομαδικες εβδομαδιαίες δραστηριότητες, συμμετοχή στο forum.
Γλώσσα	Ελληνική